

Helsingfors

8 Jan 1939

I

Karlbergsmötet antar allt större proportioner.

800 människor lyssnade i går till budskapen.

Många vittnesbörd om en ny tro på en kärlekens gemenskap.

(Från Hufvudstadsbladets korrespondent.)

Karlberg, lördag.

House-partyt har under de två senaste dagarna ytterligare svullt ut, och mot beräknade 400 deltagare har man nu över 800 människor, som tränga sig vid mötena. Man har fått beställa flere hundra stolar utifrån för att alla skola få sittplatser. Bland nykomna gäster märkas biskop Lehtonen från Tammerfors med maka, fru Ester Ståhlberg och justitieminister Rautavaara. Mötena ha allt starkare fått prägeln av manifestationer för andlig och moralisk upprustning av vårt eget folk och Norden. En lång rad människor från olika klasser, partier och språkgrupper ha visat huru de befriats från hatet och vunnit en ny tro på en kärlekens gemenskap under Guds ledning. I dag på eftermiddagen var det speciellt fråga om industrivärldens problem och både arbetare och arbetsgivare uppträdde som talare.

För övrigt är här nu över 20 grader kallt och skogen står klädd i en snöskrud, som i den sparsamma vintersolen strålar i en hänförande prakt. Skidorna löpa härligt och det är inte bara „åskådarmänniskor” — för att använda Sven Stolpes terminologi — vilka ha försökt sig på en tur upp över Aulangöasen. De som inte begagnat de korta mellantiderna mellan mötena till att vädra lungorna i frisk luft ha fyllt rum och korridorer på hotellet med små grupper, där omvändelsearbetet försiggått med en aldrig sinande energi.

Det var i den senaste korrespondensen fråga om frånvaron av massuggestion vid detta house-party. Men nu börjar man onekligen inse, att det ligger en viss suggestion också i det ofta och länge upprepade. Tre möten varje dag måste ju få en hel del människor att kapitulera av ren

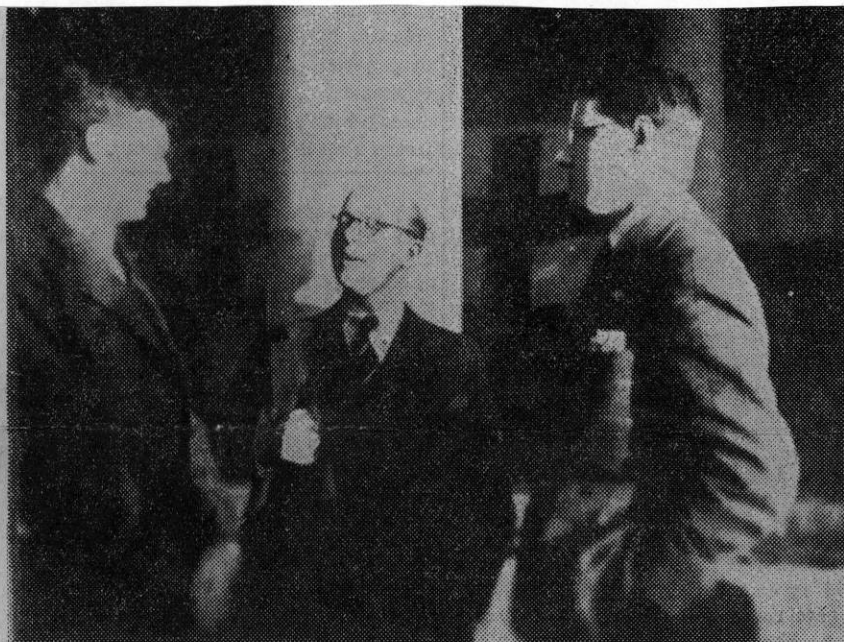

utmattning. Självsäkerheten, handgreppen, slagorden, den litet nymornade soligheten och andra egenskaper, som förefalla att ha ganska litet med gudomlig ledning att göra hindra inte, utan snarare öka suggestibiliteten i denna atmosfär.

Sven Stolpe talade vid en av gårdagens sammankomster om „maskmänniskorna”, som Oxford vill bringa att kasta masken, men han erkände privat i dag att det i Oxfords led finns människor av samma typ. Förnyelse är en svår sak och ju enklare man gör den desto mera bryter man mot ett av de fyra absoluta krav Oxfords rörelsen själv fört fram, nämligen absolut ärlighet. Viljan till absolut kärlek är inte

heller precis störande stark när låt oss säga Sven Stolpe — roligt och elakt — går till storms mot humanisterna.

Men nu är det naturligtvis så att förnuftet inte får användas när man — ur den enskilda människans synvinkel — fattar ställning till gruppörelsens krav och det sätt på vilket den vill realisera Guds ledning i människornas liv. Förnuftet får inte vara kritiskt, det får användas bara som ett slags formuleringsmaskin för de stilla stundernas ledning. Om någon på denna punkt vågar sig fram med kravet på absolut ärlighet skall han inte tro att han möter någon större förståelse från gruppörelsens sida. Som i alla discipline-

Några Oxfordprofiler: Överst: fröken Krista Petersen från Danmark, dr Kaarina Kari och dr Elmi Heikinheimo. — I mitten: konstnären Lennart Segerstråle och den svenske biologen, prof. Sven Sundelin från Stockholm. — Nederst: Erik Werner Mattsson, Sven Stolpe och den danske målaren Johannes Dührkop.

rade och kollektiva rörelser är diskussionen en gång för alla avklippt.

Men detta är självfallet bara en sida av saken. Vi få använda oss av den gamla relativismen för att göra grupprörelsen rättvisa. Under de två senaste dagarna har man fått ett starkt intryck av den rent moraliska och sociala upprensning, som dess arbete i all sin ofullkomlighet för med sig. Var och en som varit med här uppe måste erkänna att vad han fått se ofta varit lika häpnadsväckande som gripande. Det är människor, som för första gången kommit på det klara med, att de ha ett samvete, som kunnat se sina fördomar och sina enklaste försyndelser och misslyckanden i ögonen. Självskheten och den glatt polerade konvensans murar ha ramlat, hatet har gett vika för en befrälselse, vars realitet man inte kunnat be tvivla. Människor, som aldrig haft ett mål utöver sig själva, som aldrig känt den djupare meningsfullheten och ansvaret i livet, som aldrig haft en verklig kärlekens kontakt med en medmänniska ha vaknat som från en tung sömn. Försöker man se problemen ur dessa människors egen synvinkel, då de lägga fram sitt tidigare liv och sin nya erfarenhet, och går man vidare till frågan vad detta kan betyda i det sociala och politiska livet, då är det intet överord att tala om en revolution.

Sången ekar i hotellet.

I går var det radioutsändning på finska av ett möte, där de flesta talarna voro sådana, som redan tidigare uppträtt här. I kväll är det utsändning på svenska. Men däremellan har man hunnit med en mängd möten. Den familjära stämningen har blivit allt starkare och sången ekar allt kraftigare mot hotellets funkisväggar. Det är framför allt Bertil Malmbergs hymn, som sjunges och den har också

översatts till finska, av seminariedirektor Martti Hela, en av de centrala gestalterna vid detta house-party. Hymnens ord ger ett vidare perspektiv åt defiladen av personliga uppgörelser.

Nu är din kallelsets stund,
Ödesbeskuggade Nord.
Hör den Allsmäktiges röst.
Hör Guds befällande ord.

Något av omätlig vikt
lägger Gud i din hand:
Ansvar för hela vår värld,
Öster- och Västerland.

Vakta dig Nord att du ej
sviker bestämmelsens bud,
sviker din kallelsets stund,
sviker din Herre och Gud.

AKS-man önskar försonas med sina svenska bröder.

Huru skall en sann demokrati och ett i verklig mening enat Norden bli möjligt är en fråga, som ofta svävat över mötena. Att de kristna kraven verkligen förmå göra underverk med både fanatiska nationalisterna och kommunisterna finns här flere exempel på. I går var det framför allt den unge finske prästen Ensio Partanens anförande, som gjorde ett djupt intryck. Med AKS-märket på rockuppslaget stod han på estraden och förklarade att hans kristendom ännu för en dag sedan hade varit blott en yttre form.

— Jag representerar Finlands nationella ungdom i dess mest aggressiva form, fortsatte han. Jag hör till den kämpande finska organisationen AKS. Men nu

vet jag genom Guds ledning att ett Stor-Finland inte kan uppbyggas på grundvalen av nationellt hat. Mellan den finsktalande och svensktalande universitetsungdomen har rest sig en mur, som i betydande grad hindrat vårt lands utveckling mot enighet. Den muren måste bort. Som äktfinne är jag nu redo att gå försoningens väg med mina svensktalande bröder ända till slutet, utan att vänta att min svensktalande broder först går halva vägen. Jesus Kristus är den enda, som kan skapa en hel människa. Han lär oss att endast kärleken bär framåt och att ingenting nås genom att förtrycka andra.

Vid samma möte reste sig också konstnären Lennart Segerstråle, hans syster och son jämte många andra och förklarade att de beslutat gå in för den nya upprustningen under Guds ledning.

Aktiv kristendom vill få fram enkla, entydiga, öppna människor.

Vid ett av eftermiddagens möten fungerade Sven Stolpe som inledare och det var vid detta tillfälle han kastade några skopor kallt vatten i nacken på humanisterna. Vidare fick man höra fröken Annelene Bruhn, tillhörande den tyska minoriteten i Sönderjylland. Hon berättade hur hon blivit fylld av hat mot allt danskt, då hennes hemtrakt genom omröstningen efter kriget förenades med Danmark. Men genom Oxfordrörelsen har hon blivit fri detta hat.

— Nu äro vi några tyskar och danskar i Sönderjylland, som tillsammans vilja realisera Guds plan för ett gränsland. Uppgiften i ett gränsland är i verkligheten att bygga en bro från det ena landet till det andra, där två nationaliteter och två kulturer mötas och berika varandra.

Så hade Stolpe åter ett inpass, där han betonade att aktiv kristendom vill få fram enkla, entydiga, öppna människor, vilka inte ha något att dölja för sin nästa. Huru skall man, frågade han, kunna hålla gemenskapen levande med en människa, som inte är rak, som är rädd, som svänger, som inte är att lita på?

Stolpe presenterade också en dansk grosshandlare, som blivit omvänd och som nu vittnade om huru han genom Oxfordgruppen fått innehåll i sitt liv, som tidigare varit uppfyllt av affärer, kvinnor, vin och jazz. Vidare fick man höra den svenske biologen, professor Sven Sundelin, som berättade huru det vetenskapliga arbetet fått en annan mening för honom sedan han nått känslan av ansvar inför gemenskapen. Engelsmannen Edward Goulding, en av dessa sympatiska och renhåriga anglosaxer här, som utgöra grupprörelsens kanske bästa reklam, berättade om huru Oxfordarbetet hade utvecklats i London. Norrmannen Ran-

dulf Haslund gav en motsvarande skildring av utvecklingen i Norge.

Förmiddagens sammankomster i dag voro uppdelade på fyra sektioner och det var ju inte gärna tänkbart för en entydig journalist att vara med på alla ställen på en gång. I alla fall gav professor Grahn från Oslo vid ett av dessa möten en kristen variation av den spanske filosofen Ortega y Gasset's karakteristik av vår tids vetenskap som ett „specialistdömet's barbari“.

— En vetenskapsman kan, sade professor Grahn, få makt över ting och människor, men han kan inte finna frid för sin själ genom vetenskapen. Samhället var för mig som en mosaik, där jag sysslade med min uppgift och andra skötte om sina. Jag fostrade isolerade specialister.

Magister Einar Holmberg från Åbo förklarade, att han i sin folkuppfostrande gärning försökt lära ungdomen humana ideal. Han hade i sina föredrag använt ordet Gud, men nu först visste han att han kunde stå för det ordet. En norrman berättade att han genom sin förvandling kommit bort från sitt sociala snobberi. Han hade tidigare gått på Oxfordmöten och irriterats av att folk hade opressade byxor. Nu hade han blivit fri det bekymret. Pastor Helge Helander från Borgå hade vid en stilla stund samma morgon kommit till insikt om att det inte gick att advocera inför Gud och en godsägare från Nyslott deklarerade sin upptäckt att han inte haft tillräcklig förståelse för sina underhavande.

Vid ett samtidigt möte för unga män berördes rätt mycket det nationella hatet och dess övervinnande. En yngling bekände att han före sin omvändelse hatat svenskarna till den grad att han hotat strypa sin syster om hon vågade tala svenska. Vid kvinnornas förmiddagsmöte förklarade bl. a. barnavårdsinspektisen Margit Borg från Helsingfors, att det var en stor fara att älska professionellt i ett yrke. Hon hade studerat problembarn som intressanta varelser, men ej älskat dem och deras föräldrar. Hon hade trott att man med psykologiska råd kan lösa deras problem, men nu förstod hon att det behövdes en djupare hjälp. Sångerskan Gertrud Alfthan vittnade att hon förut varit en svamp, som absorberade kärlek och kraft av andra, men nu behövde hon inte göra det längre. Ytterligare talade doktor Helmi Heikinheimo om sin långa väg till Gud.

Arbetare och arbetsgivare bekänna sina synder.

På eftermiddagen var det arbetare och arbetsgivare som möttes i bekännelse om sina synder. Där var en svensk skogsarbetare och en finsk väveri- och textilarbetsgäve församlingen en liten bild av nöden och kampen i folklagrens djup. Det var inte att ta miste på allvaret och gripetheten i dessa människors bekännelse om hur de nått fram till ett nytt liv. Så var det Jukka Kaveheimo, som berättade om sin väg från deltagare i röda upproret

III ... Propositioner

över IKL fram till Oxfordgruppen. Han hade förstätt, att det som nu först och främst krävdes var stora förändringar inom honom själv. Han hade också märkt att ett helt nytt förhållande till hans socialdemokratiska motståndare hade blivit möjligt.

Efter det engelsmannen P. Lyth berättat om förvandlingsarbetet i Dalarnas arbetardistrikt talade en svensk ingenjör och en svensk läroverksadjunkt, båda tidigare nationalister, av vilka den ena inte kunnat se socialistiska första majdemonstrationer utan att må illa och den andra blivit oroad av dem därför att han trodde att de hade till uppgift att hugga huvudet av honom. Nu verkade de båda i samarbete med arbetarna. Vidare var det en dansk sågverksägare, som berättade om hur ett nytt förhållande mellan hans anställda och honom skapats. Läderfabrikanten A. Hellemaa bekände att han för två år sedan ansett sig vara en mycket god arbetsgivare. Så bildade hans arbetare en fackförening. Han avskedade alla arbetare, som inte utträdde ur föreningen. Han blev instämd inför domstol, men frikänd. Så kom den avskedade ordföranden för fackföreningen till honom och bad om ett arbetsintyg, av vilket det skulle framgå varför han blivit avskedad. Då läderfabrikanten redan stod under Guds ledning fick arbetaren detta intyg sanningenligt. Han blev på nytt instämd inför domstol och dömdes till böter. Efter detta bad han sina arbetare, som han avskedat, komma tillbaka till fabriken. Han hade insett att hela konflikten orsak låg hos honom själv och ett helt nytt förhållande mellan honom och hans anställda hade nu blivit möjligt.

Efter detta anförande konstaterade Sven Stolpe att om vi överhuvud skola vara kristna skola vi vara det i vårt vardagsliv.

Dagens sista möte.

Devisen för dagens sista möte var

BJÄRN 1939

ungdomen och nemnet. Först presenterade den ljushårige norske idrottsjätten Gullvog sju ungdomar, bland dem två unga Hemmer och två unga Segerstråle, vilka alla delgävo sitt beslut att börja ett nytt liv. Jarl Hemmer berättade legenden om den helige Franciscus och de spetälska och frågade församlingen efter dess innebörd. Det kom många svar och Agnes Langenskjöld formulerade sin mening på så sätt att Franciscus genom att kyssa de spetälskas sår ville identifiera sig med lidandet. Härfter läste Hemmer en dikt av den unge rikssvenske lyrikern Karl Gustaf Hildebrand. Martti Hela, tolkad av pastor Thure af Björkstén, berättade att när man sökt ett motto för Finlands del i världens moraliska upprustning, så hade utlänningarna gett svaret: Finland, Nordens låga. Det som skett här på Karlberg ville han återge med titeln på en av Harry Blombergs böcker: Det brinner i snön.

Konstnären Lennart Segerstråle bekände att han hela hösten hade brottats med intellektuella problem. Han hade här inte träffat någon som han tyckte att hade samma våglängd som han själv. Men så mötte han en fiende från 1918; Jukka Kaveheimo och denna fiende besegrade honom. Därför ville han nu ha sagt att det inte alltid är nödvändigt att träffa en människa på sitt eget väsentliga plan. Nu hade han beslutat att låta Gud skriva sina order och själv endast skriva under.

Slutligen frågade skotten Andrew Strang om någon kommit att tänka på att familjen var det första teamet, den första arbetsgruppen. Familjernas plan bildar nationernas plan. Den anda som råder vid frukostbordet förs ut i nationernas liv.